

II niedziela Wielkiego Postu A (5.03.2023)

KRZYŻ, KTÓRY PRZEMIENIA

SŁOWA EWANGELII WEDŁUG ŚWIĘTEGO MATEUSZA (MT 17, 1-9)

Jezus wziął z sobą Piotra, Jakuba oraz brata jego, Jana, i zaprowadził ich na górę wysoką, osobno. Tam przemienił się wobec nich: twarz Jego zajaśniała jak słońce, odzienie zaś stało się białe jak światło. A oto ukazali się im Mojżesz i Eliasz, rozmawiający z Nim. Wtedy Piotr rzekł do Jezusa: «Panie, dobrze, że tu jesteśmy; jeśli chcesz, postawię tu trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza».

Gdy on jeszcze mówił, oto obłok świetlany osłonił ich, a z obłoku odezwał się głos: «To jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie, Jego słuchajcie!» Uczniowie, słysząc to, upadli na twarz i bardzo się zlekli. A Jezus zbliżył się do nich, dotknął ich i rzekł: «Wstańcie, nie lękajcie się!» Gdy podnieśli oczy, nikogo nie widzieli, tylko samego Jezusa.

A gdy schodzili z góry, Jezus przykazał im, mówiąc: «Nie opowiadajcie nikomu o tym widzeniu, aż Syn Człowieczy zmartwychwstanie».

KOMENTARZ

w. 1 *Po sześciu dniach Jezus wziął z sobą Piotra, Jakuba i brata jego Jana i zaprowadził ich na górę wysoką, osobno.*

Określenie czasu (*Po sześciu dniach*) odnosi się do momentu, kiedy Jezus pytał swoich uczniów, za kogo uważają go ludzie. Święty Piotr wyznał wówczas: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16,16), natomiast Jezus po raz pierwszy dał zapowiedź swojej Męki, która wywołała zdecydowany sprzeciw Piotra. Zwieńczeniem tego dialogu było wezwanie do naśladowania Jezusa w dźwiganiu krzyża. Uczniowie wybrani przez Jezusa na świadków Przemienienia to ci, których Jezus powołał w pierwszej kolejności (Mt 4,18-22) i którzy będą Mu towarzyszyli w Ogrodzie Oliwnym (Mt 26,37). Ci, którzy są świadkami chwały Jezusa, będą równocześnie najbliższymi Jezusa w Getsemani, gdy będzie się modlił, aby wypełnić wolę Ojca i aby przyjąć przygotowany dla Niego krzyż.

Wprawdzie Ewangelie nie podają nazwy góry, na której dokonało się Przemienienie, ale tradycja chrześcijańska dość jednoznacznie wskazuje na Tabor, wyróżniającą się w swoim otoczeniu, samotną górę położoną w Galilei. Wiele ważnych wydarzeń w historii zbawienia działo się na górach: Moria, Horeb (Synaj), Syjon, Karmel. Góry była miejscem otrzymania Prawa (Wj 24,4), spotkania z Panem (1 Krl 19,11), schronienia i ucieczki (por, Ps 11,1), prawdziwego kultu (Wj 24,4) oraz miejscem wypowiedzania błogosławieństw i przekleństw nad ludem (Joz 8,30-35). W Ewangelii Mateusza, oprócz Góry Przemienienia, znajdujemy także inne ważne góry: górę kuszenia i górę wniebowstąpienia. W Nowym Testamencie góra jest także miejscem modlitwy w samotności (Mt 14, 23); miejscem przebywania i oczekiwania na lud (Mt 15,29); miejscem spotkania z Bogiem i oglądania Jego chwały (Ap 21,10). W wydarzeniach na górach widzimy szczególne objawienie władzy Jezusa. Na górze kuszenia diabeł proponuje Jezusowi władzę, poprzez Górę Błogosławieństw i Górę Przemienienia Mateusz wiedzie czytelnika do góry wniebowstąpienia, gdzie Jezus manifestuje swoją władzę, posyłając uczniów, aby głosili Ewangelię (Mt 28,16-20). Wzmianka o wysokiej górze

przywodzi na myśl także trzecią pokusę przedstawioną Jezusowi, gdzie diabeł proponuje Jezusowi władzę i bogactwo w zamian za oddanie mu czci. Wydarzenia na Górze Tabor ukazują, że Jezus jest Najwyższym i Jedynym Panem i nikomu nie musi się kłaniać.

w. 2 *Tam przemienił się wobec nich: twarz Jego zajaśniała jak słońce, odzienie zaś stało się białe jak światło.*

Święty Łukasz podkreśla, że momentowi Przemienienia Jezusa towarzyszyła modlitwa (Łk 9,29). Przemienić (gr. *metamorfo*) to czasownik, który występuje 4 razy w Nowym Testamencie. Dwukrotnie w odniesieniu do Przemienienia Jezusa na Górze Tabor i dwukrotnie w listach św. Pawła w odniesieniu do chrześcijan, którzy dzięki mocy Ducha Świętego mają się nieustannie przemieniać (Rz 12,2; 2 Kor 3,18). Przemienienie ujawnia prawdziwą naturę Jezusa jako Boga (Kol 2,9). Jest tu także nawiązanie do Mojżesza, którego twarz jaśniała na skutek przebywania w obecności Boga przez 40 dni i 40 nocy na Synaju (Wj 34,29). Słońce jest nie tylko symbolem Boga (Ps 84,12), ale sam Jezus jest nazywany Słońcem, zapowiedzianym przez proroków (Ml 3,20; Łk 1,78n), a w wizji z Księgi Apokalipsy Jezus jest jak słońce, które jaśnieje w swej mocy (Ap 1,16). Jego ubranie jest jak światło, bowiem On jest światłem, które przyszło na świat, aby oświecić ludzkość (Mt 4,16; J 1,9; 3,19).

w. 3 *A oto im się ukazali Mojżesz i Eliasz, którzy rozmawiali z Nim.*

Mojżesz i Eliasz to dwie postaci niezmiernie ważne dla Żydów. Obydwaj spotykali się z Bogiem na Synaju (Wj 24,15n; 1 Krl 19,8n). Mojżesz – żyjący w XIII w. przed Chr. – jest największym i najważniejszym prorokiem Izraela, „przyjacielem Boga” (Wj 33,11), prawodawcą i wodzem w czasie wędrówki do Ziemi Obiecanej. Eliasz – który żył i działał w IX w. przed Chr. – to prorok czasów odstępstwa od wiary w jedyne Boga Jahwe pragnący przywrócić prawdziwy kult (1Krl 17-19) i żarliwie broniący chwały Boga (1 Krl 19,10). Prorok Malachiasz przepowiedział, że miał on poprzedzić przyjście Mesjasza (Ml 3,23n). Mojżesz i Eliasz w Jezusie widzą spełnienie Bożych obietnic i własnych oczekiwań. Stają na górze obok Jezusa, aby zaświadczyć, że jest On tym, który przychodzi ostatecznie wypełnić wszystko, co oni i inni prorocy oglądali jako zapowiedź (Hbr 11,13-16).

w. 4 *Wtedy Piotr rzekł do Jezusa: «Panie, dobrze, że tu jesteśmy; jeśli chcesz, postawię tu trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza».*

Piotr, który bronił się przed przyjęciem zapowiedzi o Męce i Śmierci Jezusa, teraz pragnie utrwalić moment oglądania chwały Mistrza. Pragnienie postawienie trzech namiotów w pewien sposób wskazuje, że dla Piotra te trzy postaci były wyjątkowo ważne. Namioty nawiązują do czasu, kiedy Izrael często oglądał chwałę Boga, przebywając na pustyni (Wj 16,10; 24,16; 40,35). Bardzo prawdopodobne, że w tym dniu przypadało Święto Namiotów i Piotr chciał pozostać na czas święta na górze, stosownie do słów Prawa: „Tak więc piętnastego dnia siódmego miesiąca, kiedy zbierzecie plony ziemi, będziecie obchodzić święto Pana przez siedem dni. Pierwszego dnia jest uroczysty szabat. Ósmego dnia także uroczysty szabat. Weźcie sobie pierwszego dnia owoce pięknych drzew, liście palmowe, gałązki gęstych drzew i wierzb nadrzecznych. Będziecie się weselić przed Panem, Bogiem waszym, przez siedem dni. Będziecie obchodzić to święto dla Pana co roku przez siedem dni. To jest ustawa wieczysta dla waszych pokoleń. W siódmym miesiącu będziecie je obchodzić. Przez siedem dni będziecie mieszkać w szałasach. Wszyscy tubylcy Izraela będą mieszkali w szałasach, aby pokolenia wasze wiedziały, że kazałem Izraelitom mieszkać w szałasach, kiedy wyprowadziłem ich z ziemi egipskiej. Ja jestem Pan, Bóg wasz!»” (Kpł 23,39-43).

w. 5 *Gdy on jeszcze mówił, oto obłok świetlany osłonił ich, a z obłoku odezwał się głos: «To jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie, Jego słuchajcie!»*

Mateusz podkreśla, że Piotr nie skończył jeszcze swej wypowiedzi, kiedy odezwał się głos Boga Ojca wskazujący na szczególne znaczenie osoby Jezusa. Jego nauczanie jest większe od nauczania Prawa i Proroków (Mt 11,13), których reprezentowali Mojżesz i Eliasz. Obłok jest znakiem obecności Boga (Wj 13,21). Kiedy Mojżesz wstępował na Synaj, góra pozostawała „w obłoku” (Wj 24,15). Również na Namiot Spotkania zstępował obłok jako znak obecności Boga, kiedy Mojżesz wchodził do namiotu, aby rozmawiać z Bogiem (Wj 33,9). Głos objawiający kim jest Jezus po raz pierwszy występuje w scenie chrztu Jezusa (Mt 3,17), jednak w stosunku do teofanii w momencie chrztu na górze Tabor jest dodane wezwanie – „Jego słuchajcie”. Te słowa Boga Ojca są potwierdzeniem, że Jezus jest zapowiedzianym przez proroka Izajasza Sługą Jahwe: „Oto mój Sługa, którego wybrałem; Umilowany mój, w którym moje serce ma upodobanie. Położę ducha mego na Nim, a On zapowie prawo narodom. Nie będzie się spierał ani krzychał, i nikt nie usłyszy na ulicach Jego głosu. Trzciny zgniecionej nie złamie ani knota tlejącego nie dogasi, aż zwycięsko sąd przeprowadzi. W Jego imieniu narody nadzieję pokładać będą” (Iz 12,18-21). Jest On ostateczną nadzieją i ratunkiem dla człowieka (Mk 12,6). W tej scenie realizuje się także obietnica, którą Mojżesz wypowiedział wobec ludu: „Pan, Bóg twój, wzbudzi ci proroka spośród braci twoich, podobnego do mnie. Jego będziesz słuchał” (Pwt 18,15).

w. 6 *Uczniowie, słysząc to, upadli na twarz i bardzo się zlekli.*

Upadek na twarz jest z jednej strony znakiem czci oddanej Bogu i Jego posłańcom (Kpł 9,24), a równocześnie jest znakiem strachu (Lb 16,4.22; Tb 12,16). Lęk w obliczu teofanii był typową postawą ludzi epoki Starego Testamentu, gdyż płynął z przekonania, że człowiek nie może oglądać Boga i pozostać przy życiu (Wj 19,21; Sdz 13,22). Podobnie zareagował św. Paweł w obliczu teofanii przygotowanej specjalnie dla niego (Dz 22,7; 26,14) oraz zbrojna zgraja, która przyszła do Ogrodu Oliwnego pochwycić Jezusa (J 18,6).

w. 7 *A Jezus zbliżył się do nich, dotknął ich i rzekł: «Wstańcie, nie lękajcie się!»*

Wezwanie do odwagi towarzyszy momentom szczególnego objawienia i bezpośredniego poznania woli Boga (Rz 46,3; Mt 1,20; Łk 1,30), nadzwyczajnym spotkaniom z Jezusem (Mt 14,27) lub z posłańcami Boga – Aniołami (Mt 28,5.10). Zachowanie Jezusa („zbliżył się”, „dotknął”, „nie lękajcie się”) włącza to wydarzenie w linię najważniejszych objawień w historii zbawienia, poczynawszy od objawienia się Boga Abrahamowi (Rdz 15,1) poprzez proroków (Jer 1,8.17; Dn 10,12.19) i Apostołów (Dz 18,9; 27,24) aż do ostatniego objawienia z Apokalipsy (Ap 1,17). Tym, co przewycięża lęk uczniów, jest dotyk i słowo Jezusa.

w. 8 *Gdy podnieśli oczy, nikogo nie widzieli, tylko samego Jezusa.*

Widzenie było krótkie, nie nadawało się do tego, aby je „utrwalić” poprzez zamieszkiwanie w namiotach.

w. 9 *A gdy schodzili z góry, Jezus przykazał im mówiąc: «Nie opowiadajcie nikomu o tym widzeniu, aż Syn Człowieczy zmartwychwstanie».*

Zakaz rozprowadzania o pewnym wydarzeniu – tak zwany sekret mesjański – wynikał z chęci uniknięcia fałszywego rozumienia osoby Mesjasza. Zakaz ten był wypowiedziany przede wszystkim przy okazji uzdrowień (Mt 8,4; 9,30; 12,16). Jezus nie chce być uznany za działacza politycznego lub mówiacę współczesnym językiem – działacza społecznego, dążącego do przejęcia władzy i wyzwolenia z rzymskiej niewoli (J 6,15). Dobitnie podkreśla to wypowiedź Jezusa z Ewangelii Janowej: „Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Szukacie Mnie nie

dlatego, żeście widzieli znaki, ale dlatego, żeście jedli chleb do sytości” (Mt 6,26). W bezpośrednim kontekście rozważanej perykopy nakaz milczenia pada z ust Jezusa także po wyznaniu Piotra: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16, 16.20). Sekret mesjański nie dotyczy więc wyłącznie teofanii i cudów, ale także poznania Jezusa dzięki łasce Ojca. Dlatego dopiero w świetle zmartwychwstania wydarzenie Przemienienia będzie dla uczniów zrozumiałe i stanie się przedmiotem nauczania.

MEDYTACJA

Jezus objawia swoją chwałę wobec uczniów, których sam wybiera. Jest to grono bardzo szczególne i nieprzypadkowe: Piotr – Skąła, pierwszy papież; Jakub, pierwszy biskup Jerozolimy oraz pierwszy męczennik z grona Apostołów; Jan, umiłowany uczeń, najżarliwszy piewca Boga-Miłości. Oni będą Mu towarzyszyć także w najważniejszym zmaganiu w Ogrodzie Oliwnym w momencie ostatecznego poddania się woli Ojca. Widzimy więc, że to sam Bóg wybiera tych, którym chce się objawić, którym chce dać poznać swoją chwałę. Cel oglądania teofanii na górze Tabor także nie pozostawia wątpliwości. Jezus jest obiecany Mesjaszem, który przyszedł zbawić świat. Taka jest treść wyznania Piotra: „Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego” (Mt 16,16). Niezmiernie istotne jest to, co się wydarzyło pomiędzy wyznaniem Piotra a Przemienieniem. Jest to rozmowa z Piotrem zakończona bardzo ostrym upomnieniem: „Zejdź Mi z oczu, szatanie! Jesteś Mi zawadą, bo myślisz nie na sposób Boży, lecz na ludzki” (Mt 16,23). Następnie Jezus ogłasza uczniom konieczność przyjęcia krzyża (Mt 16,24-27). Te dwa momenty są wynikiem pytań, które wprost nie padają na kartach Ewangelii, a które można sformułować następująco: W jaki sposób Mesjasz zbawi świat? Jaką drogę wskaże człowiekowi, aby ten mógł dostąpić zbawienia? Widzimy więc, że główny punkt ciężkości spoczywa na wskazaniu sposobu działania Mesjasza.

Przemienienie jest zatem pieczęcią Boga, uroczystą aprobatą tego, co Jezus mówi uczniom po wyznaniu Piotra: „Odtąd zaczął Jezus wskazywać swoim uczniom na to, że musi iść do Jerozolimy i wiele cierpieć od starszych i arcykapłanów, i uczonych w Piśmie; że będzie zabity i trzeciego dnia zmartwychwstanie” (Mt 16,21) oraz wezwania skierowanego do uczniów: „Wtedy Jezus rzekł do swoich uczniów: «Jeśli kto chce pójść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech weźmie krzyż swój i niech Mnie naśladuje»” (Mt 16,24). Przemienienie jest wydarzeniem, które ma służyć „przemienianiu się” uczniów, wyraźnemu wyróżnianiu się w świecie, aby czynić to, co podoba się Bogu: „Nie bierzcie więc wzoru z tego świata, lecz przemieniajcie się przez odnawianie umysłu, abyście umieli rozpoznać, jaka jest wola Boża: co jest dobre, co Bogu przyjemne i co doskonałe” (Rz 12,2). Życie chrześcijanina, który akceptuje krzyż, pozwala w duchowym wymiarze przeżywać to, czego doświadczyli uczniowie na górze Tabor: „My wszyscy z odsłoniętą twarzą wpatrujemy się w jasność Pańską jakby w zwierciadle; za sprawą Ducha Pańskiego, coraz bardziej jaśniejąc, upodabniamy się do Jego obrazu” (2 Kor 3,18). Droga uczniów wiodąca do oglądania chwały Jezusa wiedzie poprzez akceptację krzyża w swoim życiu. Akt ten jest owocem rozpoznania w Jezusie Mesjasza, Syna Bożego. Krzyż jest najwyższą mądrością Boga, jest jedyną odpowiedzią dla tych, którzy szczerym sercem szukają znaków obecności Boga i Jego mądrości (1 Kor 1,21-24), drogą do realizacji wszystkich planów Bożych pomimo ludzkiej słabości (1 Kor 2,2-3), zwycięstwem nad ludzkimi namietnościami wrogimi Bogu i prawdziwym otwarciem się na Ducha Świętego (Ga 5,22-25) oraz jedynym słusznym powodem chluby dla człowieka (Ga 6,14).

Kontekst perykopy o Przemienieniu zmusza do stawiania pytań o Krzyż: Czym jest dla mnie Krzyż Jezusa? Czy tylko znakiem śmierci, ogromnego cierpienia, ofiary za moje grzechy, czcigodnym znakiem zawieszonym na ścianie lub wbitym w ziemię na rozstaju dróg? Czy może koniecznością, której nie dało się uniknąć? Poprzez swoje Przemienienie Jezus umacnia serca

uczniów, aby nie ulegli zgorszeniu krzyża, a całemu Kościołowi daje nadzieję, że osiągnie chwałę, którą On sam zajaśniał jako jego Głowa oraz, wezwawszy na świadków Mojżesza i proroka Eliasza, i upewnił nas, że przez cierpienie dojść możemy do chwały zmartwychwstania. Dlatego warto postawić sobie pytania o swój krzyż obecny w życiu codziennym i o to, co mnie gorszy w krzyżu, zniechęca, rozczarowuje, a także o to, skąd przychodzi umocnienie do niesienia mojego krzyża? Krzyż wyraża miłość do Ojca i do człowieka. Krzyż – to znak posłuszeństwa Ojcu. Krzyż – to brama wiodąca ku życiu wiecznemu.

PYTANIA DO DZIELENIA

1. Przez jakie postawy, słowa i czyny mogę innym pomóc w tym, aby nie gorszyli się krzyżem?
2. Czy w swoim życiu doświadczyłem (-am) „objawienia się” Jezusa, który ukazał mi prawdę o sobie?
3. W jaki sposób przeżywam tegoroczny Wielki Post? Czy różni się on od poprzednich podobnych okresów przygotowania do przeżycia Triduum Paschalnego?